

VERA BRNČIČ (ZAPIS OB ŠESTDESETLETNICI)

Naglo in kar preveč nezavedno nam minevajo leta našega življenja in še bolj leta naših znancev; enako nezaženo gre, žal, mimo nas tudi njihovo delovanje, čigar plodove že preveč samoumevno sprejemamo ali pa jih prepogosto spregledamo, ne da bi se zavedali njih pravega pomena in prave cene. Zato je morda prav, da še obstaja spoštovanje do jubilejev: za odkrivanje prezrtega, za premagovanje samoljubja. — Vrednote so tudi okoli nas! Mnogo dragocenega je slovenski kulturi dalo tudi živo in vsestransko delovanje sedanje požrtvovalne predstojnice slavističnega oddelka ljubljanske filozofske fakultete — višje univ. predavateljice Vere Brnčič.

Vera Brnčič, roj. 2. julija 1913 v Orlu (SZ), je izšla iz tiste generacije marksistično usmerjene slovenske inteligence, ki je v predvojnem obdobju, v času narodnoosvobodilnega boja in v letih povojne socialistične graditve morala mnogokrat nasilno zavirati svoja intimna nagnjenja in se žrtvovati zahtevam skupnega boja. Ta boj je Vera Brnčič premetaval od predvojne Makedonije in Srbije, kjer je po končanem študiju romanistike in delovanju v naprednih študentskih organizacijah na ljubljanski univerzi (1934—1939) službovala kot profesor v Štipu in Kraljevu (1940—1941), od okupirane Hrvaške, kjer je bila aktivistka osvobodilne fronte, do osvobojene Ljubljane, kjer je najprej poučevala na gimnaziji (1945—1947), potem predavala rusko književnost na VPS (1947—1950), ruski jezik na ekonomski fakulteti (1948—1950) in nazadnje nastopila na filozofski fakulteti (1950). Tu je bila leta 1958 izvoljena za lektorja in leta 1963 je postala višja univ. predavateljica za rusko književnost.

Predavateljski in literarnokritični dejavnosti se je Vera Brnčič posvetila že

v študentskih letih. Prve prevode je objavila v Ljubljanskem zvonu (N. Bahtin, A. Lunačarski) in v študentskem glasilu ljubljanske univerze 1551 (M. Gorki, R. Rolland). Prvi literarnokritični študiji sta izšli v Ljubljanskem zvonu (Romain Rolland, 1938; André Malraux, 1939). Obe študiji sta bili plod avtoričinega romanističnega študija in zanimanja za napredno, družbeno angažirano »literarno misel«, ki jo je Vera Brnčič sprejemala kot kritično spremljevalko »družbenih in idejnih nasprotij« in kot vodnico v predvojnem kriznem obdobju, »ko je postala jasna življenjska opredelitev neogibna nujnost« (iz študije o Romainu Rollandu).

Po vojni se je V. Brnčič še naprej intenzivno ukvarjala s pedagoškim in družbenopolitičnim delovanjem, svoje literarnokritične, prevajalske in znanstvene ambicije pa je v teh letih preusmerila na področje »svoje največje ljubezni« — ruske in še posebej ruske sovjetske književnosti. Na tem področju se je uvrstila kot prevajalka in literarna zgodovinarica med najpomembnejše kritične posrednike ruske kulture na Slovenskem. Prevajala je ruske klasike (L. Tolstoj, F. Dostojevski idr.) in s posebno vnemo predstavniko sovjetskega obdobja (M. Gorki, V. Katajev, J. Tinjanov, A. Tolstoj, K. Fedin idr.). Kot razgledana strokovnjakinja je v mnogih sestavkih, objavljenih v številnih periodikah in drugih objavah, seznanjala slovenskega bralca s takimi ustvarjalci, kot so npr. I. Turgenjev, Saltikov-Ščedrin, I. Bunin, B. Pasternak ter kritik Dobroljubov (knj. 1956). Kako se je V. Brnčič zavedala pomembnosti poslanstva kulturnega posredništva, dokazuje tudi njeno sodelovanje pri tako pomembnih zbirkah, namenjenih najširšemu krogu bralcev, kot so »Klasje«, »Kozmos«, »Kondor« in »Sto romanov«. In najbrž

ni naključje, da sta doslej najpomembnejši deli V. Brnčič »Ruska sovjetska književnost« (1962) in »Ruska književnost do Gogolja« (1966) izšli prav v zbirki »Kozmos« in da je svojo nekoliko tradicionalno historično, na biografiki, sociologiji in psihologiji temelječo raziskovalno metodo najbolj opazno oplemenitila s prvinami slogovne interpretacije v esejih k romanoma »Soborjani« N. Leskova in »Mojser in Margareta« N. Bulgakova, objavljenima v zbirki »Sto romanov« (1970, 1971). Vse to dokazuje intenziv-

no prisotnost Vere Brnčič v slovenski slavistiki in nas obvezuje, da ji ob jubileju poleg zahvale za njeno dosedanje delo zaželimo novih ustvarjalnih uspehov. — Med njimi pričakujemo najprej izid »Ruske književnosti od Gogolja do leta 1971«, ki naj bi zaključil avtoričin pregled ruske književnosti, in objavo krepko zastavljenih, a žal še neizdanih raziskav s področja rusko-slovenskih stikov.

Aleksander Skaza
Filozofska fakulteta v Ljubljani

ROZKA ŠTEFAN OB ŠESTDESETEM LETU

Slavistika na ljubljanski univerzi goji pedagoško in znanstveno predvsem svojo domačo panogo — slovenistiko. Kdo bo sicer preučeval naš jezik in našo književnost, če ne Slovenci sami? Slovenistika pa bi bila brez osnove, če bi se zadovoljevala sama s seboj. Zato se je poleg splošne slovanske filologije že pred vojno razvila katedra za ostale jugoslovanske jezike in književnosti, po vojni pa še katedra za rusistiko. Kaj več pa si slovenska slavistika z maloštevilnimi znanstvenimi delavci in z omejenimi gmojnimi možnostmi doslej ni mogla privoščiti. Ker pa so ji potrebni razgledi tudi po drugih slovanskih narodih, poznanje njih jezikov in kulture, je poskušala to vrzel zapolniti z lektorati. Predavatelj, ki jim je naložena skrb, da preučujejo posamezne slovanske jezike in ob tem seznanjajo slušatelje slavistike tudi z najvidnejšimi dosežki duhovne kulture teh slovanskih narodov, imajo težko in odgovorno nalogo. Ni se jim sicer treba znanstveno poglobljati v vprašanja jezikov in literatur, ki jih poučujejo na univerzi, kljub temu pa so kot redki in najboljši poznavalci teh jezikov in kultur njihovi posredovalci ne le akademskim slušateljem, ampak slovenski kulturni javnosti

sploh. Seveda, če se zavedajo svojega poslanstva in če ga poskušajo po svojih najboljših močeh izpolniti. To pa moremo v polni meri trditi za predavateljico poljščine na naši univerzi Rozko Štefanovo. In ker je 26. avgusta letos dopolnila šestdeseto leto, nam njen življenjski jubilej nalaga dolžnost, da opozorimo na mnogovrstnost in tehtnost njenega dosedanega strokovnega dela.

Najprej bežen pogled na njeno življenjsko pot. Rojena je bila v Ljubljani, kjer se je tudi šolala, obiskovala gimnazijo in zaključila slavistične študije leta 1940. Za študija se je leto dni (1938-39) mudila v Krakovu, zbirala gradivo za diplomsko nalogo in imela v letnem semestru na tamkajšnji univerzi lektorat iz slovenščine. To študijsko leto je bilo odločilnega pomena za njeno bodočo strokovno pot, vendar je preteklo še precej časa, preden se je lahko povsem usmerila v polonistiko. Po končanih študijah je bila najprej profesorska pripravnica na trgovski šoli v Murski Soboti, kjer jo je še pred zaključkom prvega službenega leta zatekla okupacija. Umaknila se je v rodno Ljubljano, se vključila v delo Osvobodilne fronte, bila decembra